

Linnea2-konsortion yleiskokous

Aika: 8.4.2005 klo 13:05-15:45

Paikka: Helsingin yliopisto, Unioninkatu 34, 3. krs., Auditorium VII

Läsnä: Osallistujalista liitteenä

1. Kokouksen avaus

Konsortion puheenjohtaja Ari Muhonen avasi kokouksen.

2. Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Kokouskutsu ja asialista olivat tulleet ajoissa. Läsnä oli 24 konsortion jäsenten edustajaa (liitteenä osallistujalista ja tarvittavat valtakirjat). Kokous todettiin lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

3. Kokouksen puheenjohtajan valinta

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Ari Muhonen.

4. Asialistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi

Asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.

5. Ohjelmiston hyväksymisprosessin jatko (Liitteet 1 ja 2)

Hyväksymisprosessi on ollut asialistalla lähes kaikissa konsortion kokouksissa ja toive on, että tämä olisi viimeinen kerta. Annu Jauhiainen kävi prosessia läpi PowerPoint-esityksessä (diat 2-8).

Voyagerin käyttöönoton alussa jokainen kirjasto listasi omat ongelmalliset asiansa ja niitä oli yhteensä n. 250. Vuonna 2002 listoja käytiin läpi aktiivisesti ja keväällä 2002 asiat jaettiin kolmeen ryhmään; urgent, important ja muut. Lähes kaikista ryhmään 'muut' jääneistä luovuttiin, kun kesällä 2002 sovittiin korjauksille aikataulu, joka näkyy listalla 1 (liite 1). Aikataulussa on edetty sen periaatteen mukaan, vaikkakaan se ei ole ajallisesti pitänyt. Ohjelmisto voitiin hyväksyä elokuussa 2004, kun kaikki sen edellyttämät korjaukset oli todettu toimiviksi Unicode-testiversiossa – kirjastoilla niitä kaikkia ei siis vielä ole käytössä. Listalla 2 (liite 2) ei ole aikataulua, vaan on sovittu että sitä käydään läpi sitten kun lista 1:n ryhmä C on kokonaan tehty. Ryhmä C piti olla aikataulun mukaan tehty vuoden 2003 loppuun mennessä.

Helmikuussa 2005 Endeavor ilmoitti haluavansa lopettaa prosessin. Jos haluamme vielä pitää kiinni korjauksista niille tarvitaan uudet aikataulut ja prioriteettijärjestys. Korjaukset voidaan saada Annu Jauhiaisen arvion mukaan aikaisintaan 2-3 vuoden kuluttua. Jos korjauksista luovutaan, edellyttämme saavamme kompensatiota sen lisäksi, että loppuerät hankintahinnasta jätetään maksamatta. Tässä kokouksessa haluttiin saada

kirjastonjohtajien kanta asiaan. Linnea-projektipäälliköt olivat käyneet listat läpi maaliskuussa ja todenneet omalta kannaltaan tärkeimmät korjaukset joista ei voida luopua: Lista 1:n ryhmässä C oli heidän mielestään seitsemän (/12) sellaista joista ei voida luopua ja Listalla 2 oli kolme. Lisäksi listalla 2 on kaksi erityisesti musiikkitietokannoille merkittävää auktoriteetteihin liittyvää asiaa, jotka täytyy säilyttää listalla ainakin niin kauan kunnes päätös mahdollisesta formaatin vaihtamisesta on tehty, sillä kyseisiä ongelmia ei enää ole jos formaatti vaihdetaan MARC21-Fin:istä MARC21:een.

Keskusteltiin korjauksista ja kompensatioista. Esitettiin, että pidettäisiin kiinni projektijohtajien tärkeiksi katsomista korjauksista, ja että niistä joista luovutaan, on saatava kompensatio. Epävirallisesti Endeavor on esittänyt kompensatioksi 20-30 % alennusta tukimaksuihin tai alennusta jonkin uuden tuotteen hinnasta. Jälkimmäinen vaihtoehto hylättiin heti. Ehdotettiin, että tukimaksun alennuksen pitäisi pysyä voimassa niin kauan kunnes korjaukset on todella saatu, koska niiden aikataulu ei aikaisempien kokemusten perusteella kuitenkaan pidä. Ei riitä, että tukimaksun alennus saataisiin vain vuodeksi, koska nyt olemme maksaneet täysiä tukimaksuja jo monta vuotta, vaikka kaikkia korjauksia ei ole saatu eikä tulla saamaan. Keskusteltiin asioiden viemisestä oikeuteen, mutta ohjausryhmässä on todettu jo aiemmin, että neuvotteluissa Endeavorin kanssa kannattaa edetä rakentavassa hengessä, sillä oikeuteen meno vain viivästyttäisi asioiden ratkaisemista entisestään ja se tulisi myös kalliiksi.

Päätökset:

Pidetään kiinni projektijohtajien tärkeiksi katsomista korjauksista. Annu Jauhiainen tekee niistä priorisoidun listan huhtikuun loppuun mennessä. Vaaditaan kompensationa alennusta tukimaksuihin niin pitkään kunnes kaikki korjaukset on saatu. Ja kun kaikki korjaukset on saatu, eli Linnea-palvelut ovat todenneet korjaukset jonkin version beta-testissä, tai vaihtoehtoisesti tuotantoversiossa, maksetaan 5 % hankintahinnasta, mutta viimeinen 5 % jätetään maksamatta, koska osasta korjauksia luovutaan. Tukimaksun alennus loppuisi sitä seuraavan vuoden alussa. Kansalliskirjaston edustajille annettiin Endeavorin kanssa käytäviin neuvotteluihin hieman pelivaraa siten, että projektijohtajien valitsemista C-ryhmän korjauksista voisi pudottaa vielä yhden, luonteeltaan kiusallisen (ei lisätyötä aiheuttavan), korjauksen. Sovittiin, että ohjausryhmä valvoo neuvottelujen etenemistä. Lisäksi toivottiin väliaikatiedotuksia Linnea2-konsortion postituslistalle.

6. Kaukopalvelun selvitystyöryhmän raportti (Liite 3)

Annu Jauhiainen kävi selvitystyöryhmän taustaa ja raportin sisältöä läpi PowerPoint-esityksessä (diat 9-27).

Selvitystyöryhmä toteaa, että aineistojen yhteiskäyttöä edistetään nopealla, kattavalla ja yksikkökustannuksiltaan edullisella kaukopalvelulla. Työryhmä esittää toimintojen virtaviivaistamista ja asiakastoimisuuteen suuntautumista. UB-yhteislainaus tulisi ottaa käyttöön koko Linnea2-konsortiossa. Lisäksi tarvitaan yhteinen kaukopalveluohjelma, joka tukee asiakastoimisuutta, on standardien mukainen ja joka hoitaa kaukopalveluun liittyvät rutiinit kuten tilausten lähettämisen, tilaustenhallinnan ja laskutuksen. Työryhmä esitti, että kaukopalvelun maksullisuutta on vielä tutkittava lähemmin ja selvitettävä erinäisiä hinnastoihin, laskutukseen ja kuljetustapoihin liittyviä seikkoja.

Keskusteltiin raportista ja sen sisältöön tuli joitakin kommentteja. UB:n käyttöönotossa nähtiin vielä monia lähinnä poliittisia ongelmia ennen kuin sen käyttöönottoa voidaan harkita laajemmassa mitassa. Ajatus

aineistojen yhteiskäytön edistämisestä ei ollut kaikkien mielestä positiivinen asia ja isoissa kirjastoissa pelättiin joutumista antavaksi osapuoleksi. Strategisessa mielessä oman taustaorganisaation palveleminen nähtiin kirjastojen tärkeimmäksi tehtäväksi. Asiakastoimisuuden lisääminen nähtiin mahdollisena uhkana kirjastojen virkarakenteelle, sillä se lisäisi vähemmän vaativien kirjastotehtävien määrää (kirjanhaku, pakkaus, postitus jne.). Kaukopalveluohjelmiston osalta veikattiin, että ainakin osa kirjastoista joutuisi sisällyttämään sen hinnan kaukopalvelumaksuihin.

Nyt kaivattiin päätöksiä siitä, lähdetäänkö UB:n käyttöönottoa edistämään Voyager-kirjastoissa, valmistellaanko yhteisen ohjelmiston hankintaa ja tutkitaanko maksullisuuteen liittyviä asioita tarkemmin. Nähtiin, että maksuihin liittyvät asiat voisivat siirtyä yliopistokirjastojen neuvostolle ja konsortion pitäisi päättää UB:sta ja yhteisestä ohjelmistosta. Maksuihin liittyvä problematiikka tulee esille myös valtakunnallisessa kaukopalveluselityksessä, mikäli Opetusministeriö hyväksyy eri kirjastosektoreiden neuvostojen tekemän aloitteen.

Päätökset:

Konsortion ohjausryhmä nimittää ryhmän, joka selvittää kaukopalveluohjelmiston vaihtoehdot ja valmistelee ohjelman hankinnan. Maksullisuuden selvittäminen siirretään neuvoston käsiteltäväksi (seuraava kokous on 9.5.2005). Annettiin suositus, että UB:n testaamista jatketaan Linnea2-kirjastoissa. Koska on oletettavaa että UB:n käyttöönotto tapahtuu ensin neuvostoon kuuluvissa kirjastoissa, siirretään myös UB:n poliittiset kysymykset väliaikaisesti neuvoston käsiteltäväksi. Syksyllä, jolloin järjestetään ylimääräinen yleiskokous, asia tulee takaisin konsortiolle ja palataan kaikkiin kolmeen näkökulmaan silloin. Kaukopalvelun selvitystyöryhmän raportti päätettiin laittaa julkisesti jakeluun pöytäkirjan liitteenä.

7. Konsortion varat ja budjetti (Liitteet 4 ja 5)

Annu Jauhiainen esitteli konsortion yhteisten varojen käyttöä vuosina 2001-2004 esittävän yhteenvedon (liite 4) ja budjettimuotoisen esityksen vuodelle 2005 (liite 5). Kumpaankaan ei tullut kommentteja.

Päätös:

Budjettimalli hyväksyttiin sellaisenaan.

8. Raportti järjestelmän toiminnasta ja kustannusten jakautumisesta; kustannusten jakomallin uudistaminen (Liitteet 6 ja 7)

Annu Jauhiainen esitteli raportin Linnea2-järjestelmän toiminnasta vuonna 2004 (liite 6). Raportti on tehty samalla kaavalla kuin aikaisempinakin vuosina. Raportin sisältöön ei tullut kommentteja. Huomautettiin, että Kansalliskirjaston kokemukset YAZ Proxysta ovat olleet hyviä ja siltä pohjalta on suositeltavaa, että kaikissa kirjastoissa, joissa on odotettavissa Z39.50-liikennettä joko portaalin kautta tai muuten, otettaisiin YAZ Proxy käyttöön.

Kustannusten nykyinen jakautuminen esitettiin liitteessä 7 (Voyager-, Sanni-, Web-edustakone- ja CSC-maksut erikseen) ja siihen oli lisätty näkyviin nousuprosentteja ja prosentuaalisia osuuksia ohjausryhmän toiveiden mukaisesti.

Keskusteltiin kustannusten jakautumisesta. Liitännäisjäsenet, jotka eivät olleet mukana Sanni-palvelimen hankinnassa, maksavat siitä vuotuista

käyttömaksua. Todettiin ohjausryhmän aikoinaan päättäneen, että palvelimen käyttömaksu liitännäisjäsenille jatkuu siihen asti kun hankitaan uusi palvelin.

Tiedusteltiin, onko CSC:n kilpailuttaminen vielä asialistalla ja keskusteltiin CSC-maksujen suurista nousuista. Kuten ohjausryhmässäkin on todettu, nousuille on kuitenkin aina löytynyt hyvät perusteet, esimerkiksi joko merkittävä määrä ylitöitä tai nyt tänä vuonna uudet konesalitilat, joiden turvallisuus on Suomen huipputasoa. Kasvaneista hinnoista keskusteltiin viimeksi marraskuussa 2004 Kansalliskirjaston ja CSC:n edustajien kesken ja CSC:n toimitusjohtajan mukaan hinnat eivät tule nousemaan vastaavalla tahdilla enää jatkossa. Uuden konesalin neliövuokraa pidettiin joka tapauksessa kohtuuttomana. Todettiin, että tänä vuonna CSC-maksuja voidaan mahdollisesti pudottaa vähentämällä Sannin domaineja viidestä kolmeen, kun Solariksesta tulee uusi versio, jossa se on mahdollista. Uusi palvelin, jossa olisivat mukana kaikki digitaalisen kirjaston ohjelmistot ja mahdollisesti vielä ammattikorkeakoulutkin, olisi seuraava mahdollisuus laskea maksuja. Sovittiin, että palvelimen ylläpito kilpailutetaan uudestaan siinä vaiheessa kun palvelin uusitaan. On kuitenkin huomattava, että ylläpidon luonne muuttuisi, jos sitä olisi tekemässä joku muu kuin CSC. Tavalliset ylläpitäjäorganisaatiot eivät tarjoa sovellustason tukea, minkä vuoksi kirjastojen tulisi hoitaa kaikki Voyager-managerointi itse.

Kustannusten jakomallin uudistaminen oli seuraava puheenaihe ja Annu Jauhiainen esitteli sitä PowerPoint-esityksessä (diat 28-31). Kustannusten jakoa on toteutettu tähän mennessä kahdella eri mallilla: 1) Voyager-kustannuksissa on otettu huomioon tietokannan koko eli niteiden määrä, henkilökunnan asiakasohjelmien lukumäärä ja arvioitu asiakaskäyttö (luvat vuodelta 2000) ja 2) palvelin- ja CSC-kustannukset on jaettu yliopistojen budjettien suhteessa. Alun perin sovittiin, että kustannusten jakomallia tarkistetaan muutaman vuoden kuluttua uudelleen. Viime vuonna tarkistus jäi liian myöhäiseksi budjettineuvottelujen kannalta ja tarkoitus on saada se toteutettua tänä vuonna ennen neuvottelujen alkamista.

Kaikille kustannuksille tulisi olla jatkossa käytössä sama jakomalli. Mallin tulisi olla yksinkertainen ja läpinäkyvä sekä helppo selittää, ymmärtää, laskea ja tarkistaa. Malli ei voi perustua järjestelmän käyttöön, koska siihen perustuva laskenta olisi liian monimutkaista. FinELib- ja ENCompass-konsortioissa käytetään FTE-lukuja, mutta ne eivät sovi Linnea2-konsortioon, koska mukana on monta sellaista osapuolta, joilla ei ole opiskelijoita eikä tutkijoita eikä niille sen vuoksi lasketa FTE-lukuja (esim. Eduskunnan kirjasto). Myös budjettien kokoon perustuva jakomalli täytyy hylätä, koska budjettien ulkopuolinen rahoitus on joillakin konsortion jäsenillä merkittävä.

Uudeksi malliksi ehdotettiin, että se perustuisi tietokannan kokoon ja henkilökuntakäyttäjien määrään. Luvat pitäisi tarkistaa vuosittain objektiivisen osapuolen toimesta, ne eivät saisi olla arvioita ja niiden tulisi olla jossakin julkisesti esillä. Henkilökunnan määrän sijasta olisi parempi käyttää henkilötyövuosia. Tietokannan koossa tulisi huomioida se, että joissakin tietokannoissa on huomattavia määriä niteettömiä bib-tietueita. Tietokannan koon ja htv-luvun suhde voisi olla 50/50. Esimerkkejä ei ollut pystytty tässä aikataulussa tekemään, vaikka ohjausryhmä oli niin toivonut. Suositeltiin, että malli hyväksyttäisiin syksyn yleiskokouksessa.

Keskusteltiin uudesta jakomallista. Ehdotettiin, että tietokannoista laskettaisiin sekä bib- että nide-tietueiden määrä, joka suhteutettaisiin htv-lukuun. Tätä pidettiin hyvänä ajatuksena. Henkilötyövuosien määrä voitaisiin ottaa KITT-yhteistilastotietokannasta ja tietueiden määrät

voitaisiin poimia keskitetysti Linnea-palveluissa. Todettiin, että kirjastoilla täytyy olla tieto siitä milloin luvut poimitaan. Lukujen vuosittaista tarkastusta pidettiin hyvänä asiana. Osa kirjastoista luetteloi e-aineistot tietokantaan ja osa ei, mutta tällä ei ole merkitystä, koska se on suoraan verrannollista tietokannan käyttöön.

Päätökset:

Raportti järjestelmän toiminnasta hyväksyttiin sellaisenaan. Kustannusten jakoon liittyen sovittiin, että palvelimen ylläpito kilpailutetaan uudestaan siinä vaiheessa kun palvelin uusitaan. Kustannusten uudesta jakomallista sovittiin, että Annu Jauhiainen valmistelee toukokuun loppuun mennessä ainakin kolme erilaista laskelmaa; htv+niteet, htv+bib-tietueet, htv+niteet ja bib-tietueet. Syksyn yleiskokouksessa päätetään mikä malleista valitaan.

9. Ohjausryhmän raportti edellisestä toimintavuodesta (Liite 8)

Annu Jauhiainen esitteli ohjausryhmän toimintakertomuksen 1.4.2004 - 8.4.2005. Siihen ei tullut kommentteja ja raportti hyväksyttiin sellaisenaan.

10. Ohjausryhmä 2005-2007

Nykyisessä kokoonpanossa ovat olleet mukana Ari Muhonen, Tuulikki Nurminen, Pirjo Rajakiili, Maria Schröder ja Anja Ukkola sekä IT-johtajien ja Kansalliskirjaston edustajat. Nurminen, Rajakiili ja Schröder ovat ilmaisseet halunsa eroon. Muhonen ja Ukkola valittiin uudelle kaudelle. Uusiksi jäseniksi esitettiin Eeva Laurilaa, Helena Hämystä ja Irmeli Koskimiestä. Muita esityksiä ei tullut, joten heidät valittiin mukaan ohjausryhmään kaudelle 2005-2007.

11. Toimintasuunnitelma vuodelle 2005 (Liite 9)

Annu Jauhiainen esitteli konsortion toimintasuunnitelman vuodelle 2005 PowerPoint-esityksessä (diat 32-38). Siihen kuuluvat Voyager-ohjelmiston toiminnan kehittäminen, Linnea-verkon laajentaminen, palvelujen kehittäminen, uusien ohjelmistoversioiden testaaminen ja käyttöönotto, laitteiston parantaminen sekä digitaalisen kirjaston ohjelmistojen eli Triangelin toiminnallisuuden edistäminen. Toimintasuunnitelmaan tuli yksi korjaus Oulun ja Tampereen väliseen kaksipuoliseen lainaukseen liittyen; sitä ei ole vielä aloitettu. Tällä muutoksella toimintasuunnitelma hyväksyttiin.

12. Tiedotusasioita

Käyttäjryhmien kokouksista: kansainvälinen EndUser-kokous pidetään USAn Chicagossa huhtikuun lopussa, Suomen käyttäjryhmän kokous eli Triangeli-päivät, jossa on tarkoitus käsitellä kaikkia digitaalisen kirjaston ohjelmistoja, järjestetään Oulussa toukokuun puolivälissä ja Euroopan EndUser-kokous pidetään kesäkuun alussa Ruotsin Örebrossa.
<http://www.oamk.fi/kirjasto/voyager/2005/?page=etusivu>
<http://eenduser2005.hb.se/>

UNICODEn käyttöönotto pakottaa kirjastot eri merkistöjen kansallisten romanisointistandardien tarkistamiseen ja mahdollisten puuttuvien standardien kehittämiseen. Suomen tilanne on tällä hetkellä varsin sekava, sillä osa standardeistamme perustuu kansainvälisiin ISO:n

romanisointistandardeihin, osa joihinkin muihin (kuten saksalaiseen DIN-standardiin) ja eräissä tapauksissa mahdollista esikuvaa ei ole mainittu. Monilta merkistöiltä kansallinen romanisointistandardi puuttuu kokonaan. Tietohuoltokomiteassa on otettu tavoitteeksi käydä ensin läpi kaikki olemassa olevat romanisointiin liittyvät SFS-standardit ja selvittää tarve niiden uudistamiseen. Sen jälkeen paneudutaan niihin merkistöihin, joista standardi puuttuu. Kirjastoille on tulossa kysely romanisointistandardien käytöstä, ja standardien kehittämistarve ja -järjestys määrittyy pitkälti ko. kyselystä saadun palautteen perusteella. Tämän vuoksi kyselyyn kehoitettiin suhtautumaan vakavasti. Ennen kyselyn lähettämistä on jo käynnistynyt kreikan kielen kotimaisen translitterointistandardin uusiminen Helsingin kaupunginkirjaston aloitteesta.

13. Muut asiat

Ennen kokousta kuultiin Endeavorin (Donald Muccino, COO) puheenvuoro. Esitykseen pääsee Linnea2-intran tunnuksella ja salasanalla.

CSC:n kanssa on päästy yhteisymmärrykseen ENCompass-palvelimen ylläpidosta.

14. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15:45.

Ari Muhonen
puheenjohtaja

Nanna Hakala
sihteeri

